

Ладигіна І. В., Біжко Є. В.

Харківський національний університет будівництва та архітектури
(вул. Сумська, 40, Харків, 61002, Україна; e-mail: irina.lad.irina2017@gmail.com, evgenibiz@gmail.com;
orcid.org/0000-0001-8370-5783, orcid.org/0000-0001-5197-6490)**ГЛОБАЛЬНІ МІСТА В КОНТЕКСТІ МЕГАЛОПОЛІЗАЦІЇ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СУЧАСНОГО ЕТАПУ ПРОЦЕСУ УРБАНІЗАЦІЇ**

Розглядається мегалополізація – об'єктивне історичне явище; процес формування надагломерацийних систем вищого ієрархічного рівня, що відбувається в рамках «глобального» етапу процесу урбанізації, починаючи з середини ХХ століття, основу якого становлять глобальні світові міста як опорний каркас розселення. Виділяються зони концентрації глобальних міст і особливості мегалополісів, що утворюються на їх основі. В контексті цього визначається як імідж та пізнаваємось глобальних міст утворюється за рахунок неповторних об'єктів архітектури, в тому числі – багатофункціональних висотних комплексів – «хмарочосів».

Ключові слова: мегалополіс, мегалополізація, світові або глобальні міста, сучасний етап урбанізації, «хмарочоси».

Вступ. У другій половині ХХ століття, особливо починаючи з 1970-х років, у більшості держав світу міські системи зазнають принципових якісних змін. Суттєво перетворюється їх вихідний елемент – місто. Ключовою формою розселення стає крупна міська агломерація, що закономірно розвивається на основі поселення при досягненні їм населення 100 тис. осіб.

У той же час, в ряді районів земної кулі формуються значно більші, в порівнянні з міськими агломераціями, урбаністичні системи так званого «надагломерацийного» рівня. Вони виникають завдяки зустрічному розвитку і поступовому злиттю сусідніх відносно близько розташованих міських агломерацій, частіше за все вздовж міцних транспортних магістралей.

В результаті цього процесу утворюються мегалополіси, які Ю. Л. Пивоваров визначає як найбільш урбанізовані просторові структури смуговидної конфігурації, що виникають шляхом зрощення близько розташованих міських агломерацій [1].

Формування мегалополісів є важливою особливістю сучасного «Глобального» етапу урбанізації, який прийнято відряховувати починаючи з 1950-х років в рамках становлення постіндустріальних відносин; об'єктивний історичний процес створення систем розселення найвищого ієрархічного рівня, відомого на сьогоднішній день. На арену сучасності виходять глобальні міста як опорна мережа розвитку подібних структур і цивілізації в

цілому. Визначення їх особливостей в територіальному та образному, архітектурному аспектах здається досить актуальним.

Мету дослідження, в таких умовах, становить аналіз включення глобальних міст в системи розселення найвищого ієрархічного рівня – мегалополіси, та засобів формування їх неповторного архітектурного обліку, в першу чергу, за рахунок створення висотної композиції.

Завдання дослідження полягають у виявленні особливостей впровадження висотних об'єктів в структуру глобальних міст з урахуванням типології мегалополісів, що розгортаються на їх основі.

Результати дослідження. Вперше термін «мегалополіс», в його сучасному розумінні, було застосовано в 1950-ті роки французьким географом Жаном Готтманном, що багато років працював у США, до смуговидного скупчення 40 сусідніх агломерацій, яке розташовалося вздовж транспортних магістралей в північній частині Атлантичного узбережжя США, як власна назва конкретного ареалу дослідження. Однак, вже 1960-ті роки після виявлення подібних урбанізованих структур в інших регіонах планети, термін «мегалополіс» стає загальним.

Саме цьому мегалополісу, що виділяється чисельністю й щільністю населення, та розташований на Атлантичному узбережжі США, присвячена монографія Ж. Готтманна (Gottmann, 1961). Протяжність

Північно-Східного мегалополіса близька 1000 км; ширина місцями досягає 200 км. Він складається з агломерацій Бостона, Нью-Йорка, Філадельфії, Балтімора, Вашингтону та ряду інших менш великих (всього 40 агломерацій), що переходять одна в другу загальною площею 140-170 тис. км². Населення цієї «головної вулиці» держави нараховує близька 50 млн. осіб (20% усього населення США). Американські футурологи Г. Кан та А. Вінер дали Північно-Східному мегалополісу назву Босваш (тобто Бостон – Вашингтон) [2].

Формування мегалополісів передбачає розподіл функцій між містами, інтенсифікацію транспортної зв'язаності, координацію різних політик між регіонами та містами, що входять в зону впливу подібних утворень, тощо. Саме мегалополіси виступають центрами постіндустріального розвитку, що здатні забезпечити концентрацію фінансів, інфраструктури, людей і ідей.

Формування мегалополісів відбувається на основі світових або глобальних міст, що починають розглядатися не як одиничне та унікальне, а як масове й типове явище.

В територіальному плані світові міста розподілені нерівномірно, і відповідають, в економічному відношенні, географії найбільш розвинених і багатих держав світу. Н. А. Слука виділяє три головні зони їх концентрації: Західноєвропейську, Північноамериканську та Азіатсько-Тихоокеанську [3] (рис. 1).

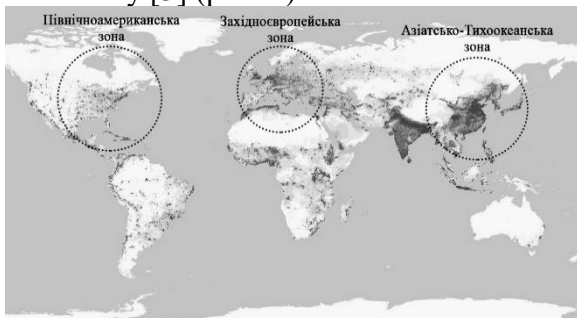

Рис. 1. Три головні зони концентрації глобальних міст

Головна особливість Західноєвропейської зони глобальних міст – найдовша історія урбаністичного розвитку, протягом якої відбувалося формування міст – лідерів регіональної і глобальної економіки і їх постійна ротація. Свого часу були

першими Антверпен, Венеція, Генуя і ряд інших центрів. В даний момент в регіоні особливо висока конкуренція за лідерство між столицями Великобританії і Франції, які входять у вищу категорію світових міст. При цьому більшість фахівців віддають перевагу Лондону, який як глобальний центр оформився ще в XVIII-XIX століттях.

За тривалу історію розвитку в регіоні виникла густа мережа світових міст, для яких найчастіше типова вельми вузька функціональна спеціалізація. Наприклад, Цюрих виділяється як один з найважливіших фінансових центрів, Роттердам – головний порт Європи. В сукупності вони утворюють свого роду транс'європейський хребет, що простягається від Дубліна, через Лондон, Париж, міста долини Рейну, до Мілана і Риму. У 1990-ті роки починає формуватися другий – східний хребет міст на території Центральної Європи, що складається в основному з центрів другого покоління (столиць).

Північноамериканська зона глобальних міст молодше західноєвропейської, але вона є найбільшою і глибоко втягнутою в систему світового господарства. Її основу складає мережа національних центрів США. Розташовані по контуру держави, вони утворюють свого роду кільце глобальних центрів. Ключові позиції серед них займають Нью-Йорк, Лос-Анджелес і Чикаго, які тісно взаємодіють з глобальними центрами інших країн – Торонто, Мехіко і Каракасом. Багато американських міст мають величезний потенціал і в майбутньому претендують на статус глобальних. До їх числа відносяться Філадельфія, Детройт і ряд інших.

Азіатсько-Тихоокеанська зона глобальних міст (наймолодша за часом виникнення) носить лінійний характер і формується по осі Токіо – Сінгапур. Для неї типова, з одного боку, явно домінуюча роль столиці Японії, а з іншого – численність і висока динаміка зростання другорядних світових міст. Це найбільші центри нових індустріальних країн, що швидко розвиваються – Бангкок, Сінгапур, Сеул, Маніла. За останнє десятиліття помітно збільшився ступінь конкурентоспроможності trium-

вірату центрів Китаю – Сянгана, Шанхая і Пекіна.

За основними параметрами життєдіяльності кожен з провідних світових центрів – Нью-Йорк, Лондон, Токіо і Париж – можна порівняти з цілими державами.

По за зонами концентрації, що перелічені вище, для інших регіонів світу категорія глобальних міст представлена лише одиничними центрами: Сан-Паулу, Ріо-де-Жанейро і Буенос-Айрес – в Південній Америці, Йоханнесбург – в Африці, Сідней – в Австралії та деякі інші.

Особливості формування зон концентрації глобальних міст зумовлюють можливість виділення трьох типів мегалополісів, що відрізняються, на думку А. В. Желтова, господарсько-економічною спеціалізацією: Атлантичне Світове місто; Екологічне місто Центральної Європи та Мега-місто Східної Азії [4].

Атлантичне Світове місто являє собою тип міської структури, не обов'язково столичної, що відрізняється наявністю глобальних зв'язків. Подібні центри відмовилися від індустріального виробництва, передавши його іншим, але знаходяться поза конкуренцією в сфері складних послуг (четвертинний сектор економіки). Кращими прикладами таких міст, на основі яких утворюються мегалополіси, є Нью-Йорк, Вашингтон, Бостон. Саме такі міста є центрами управління світовою геоekonomіки, містами геоekonomічного «Крайнього Заходу». Унікальною характеристикою економик таких міст є їх залежність від секторів послуг: фінансових і банківських, управлінських, а також індустрії вільної творчості. Вони вимагають високоосвіченого, високоефективного людського капіталу, але самі представляють величезну кількість низько кваліфікованих робочих місць. Крім того, швидкі структурні зміни в економіці сприяють високому рівню безробіття в певних соціальних групах, сконцентрованих в окремих районах міста. Наслідком цього є надвисока поляризація доходів і величезна соціальна стратифікація.

Опорний каркас розселення складають глобальні міста Нью-Йорк, Лос-

Анджелес, Чикаго, Сан-Франциско, Бостон, Вашингтон та інші.

На базі цих поселень, крім названого вище Босваша, формується ще ряд високоурбанізованих утворень – мегалополісів.

Один з них – Чипіттс (Чикаго – Піттсбург), охоплює південне узбережжя Великих озер та включає агломерації Чикаго, Детройта, Клівленда, Піттсбурга та інших – всього 35; його площа 160-200 км², а населення приблизно 35-40 млн. осіб (без агломерації Торонто в Канаді, що тяжіє до цього скупчення).

Самий молодий мегалополіс США – Південно-Каліфорнійський (Сансан), за своїми розмірами значно поступається іншим. Він простягнувся від Сан-Франциско через ланцюг центрів Великої Каліфорнійської долини до Лос-Анджелесу і далі до Сан-Дієго і нараховує близько 20 млн. осіб.

Прикладом Екологічних міст Центральної Європи можуть бути міста ряду держав, особливо, Швеції, Німеччини, Швейцарії та Франції. Їх розвиток в 1990-і роки базувався на опиті створення «екосіті» в середині ХХ століття, і відрізнявся великою кількістю інновацій в галузі сталого розвитку. На сьогоднішній день ці міста знаходяться в числі лідерів по ВВП і високому рівню життя. Такі міста зробили ставку на розвиток, орієнтований на потреби людини в різних сферах, на зручність та комфортність. Ключовим інструментом реалізації такої політики стали питання в сфері транспорту. Були введені швидкісні види екологічно чистого громадського транспорту, освоєні території деградованих промислових районів і землі біля залізничних ліній. Формування цього типу міст відбувалося з використанням концепції багатфункціонального розвитку, що дозволило зберегти компактність і історичний центр. Успішність таких міст була частково зумовлена певною фінансовою незалежністю і тісною співпрацею муніципалітетів між собою та з громадянами.

Основні глобальні міста Європи – Лондон, Париж, Мілан, Франкфурт-на-Майні, Цюріх, Брюссель, Мадрид, Амстердам, Женева та інші.

Мегалополіси, що формуються на їх основі, відрізняються меншими масштабами концентрації населення, ніж американські. Виділяються своїми розмірами Англійський, головними центрами якого виступають Лондон, Бірмінгем, Манчестер, Ліверпуль (Лонлів), і Рейнський, основну ось якого складають агломерації, що розташовані вздовж нижньої та середньої течії Рейну. Найкрупніші з них – «кільцева» агломерація Рандстадт в Західних Нідерландах, Рейн-Рур, Рейн-Майн і Рейн-Неккар. Кожний з цих мегалополісів включає до 30 агломерацій з загальною площею по 50 тис. км² і з населенням по 30-35 млн. осіб.

Вже в 1970-ті роки проявилось формування мегалополісів як міждержавних структур. Яскравим прикладом є мегалополіс, що почав складатися у другій половині ХХ століття в Північно-Західній Європі, відомий сьогодні як «Блакитний банан». Термін, що спочатку звучав як «процвітаючий банан» («Boom Banana»), було застосовано в 1989 році французьким вченим Роже Броне стосовно найбільш розвинутого в економічному відношенні регіону Європи, перетворився на «голубий банан» (Banane bleue) завдяки помилки в друкованих виданнях [5].

Він охоплює сусідні урбанізовані райони п'яти держав загальною площею 230 тис. км² з населенням до 110 млн. осіб при середній щільності населення 350 осіб на км².

Географічно «Блакитний банан» розташований з півночі на південь по лінії великих промислових центрів і міст Європи. Умовно, він бере початок на північному заході Англії в Ланкаширі, де розміщуються старовинні центри вугільної і сталеливарної індустрії Манчестер і Бірмінгем. Самою південною точкою є північний захід Італії – Турін, Генуя, Мілан. «Блакитний банан» проходить по території Бельгії, Німеччини, Нідерландів і Швейцарії, найбільш густонаселених районах Європи. Свій вигин банан робить на континенті, увібравши в себе північну частину Бельгії, південну частину Нідерландів, Рандштад, Рурський регіон, а також Дюссельдорф і агломерацію Кельн-Бонн.

За виняткове становище цю область ще називають «європейським економічним хребтом».

В перспективі фахівці припускають можливість розвитку «Блакитного банану» до Риму. Привабливі для великих інвестицій райони Європи сприяють розширенню «бананової» зони. В даний час спостерігається формування «Золотого банану» з населенням до 45 мільйонів жителів, що бере початок в італійських містах Генуї і Туріні. Далі він пролягає по береговій лінії Середземного моря. Проходить через Францію (Ліон, Марсель, Монако, Ніцца, Тулон, Тулуза) і закінчується в Іспанії (Барселона, Валенсія, Картахена). У східному напрямку – міждержавний мегалополіс «Зелений банан», починається в Польщі, проходить через Чехію, Австрію, Словаччину, Угорщину, Словенію, Хорватію і закінчується в італійському Трієсті. На цій території проживає 40 мільйонів осіб [6, 7].

Мега-місто Східної Азії склалося за рахунок темпів розвитку міст в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, що були безпрецедентними за швидкістю. Результатом цього процесу і стало мега-місто, величезний поліцентричний урбанізований комплекс – мегалополіс. Такі міста розвиваються на розтяжці між, з одного боку, гнучким адаптивним підходом до їх формування і принципом конкуренції, й цілеспрямованою урбанізацією і розвитком економіки, з іншого. Деякі з них не мають чітко вираженої спеціалізації, акумулюючи в собі максимально можливу кількість діяльностей. Часто такі міста служать виключно для цілей державного будівництва.

Глобальні міста, що зумовлюють формування цього регіону – Токіо, Сінгапур, Сянган, Сеул, тощо.

Мегалополіс Токайдо (з населенням близько 70 млн. осіб) склався на Тихоокеанському узбережжі Японії, і в кінці ХХ століття вважався найбільшим в світі. Ця велика урбанізована зона простягнулася на кілька сотень кілометрів і включила в себе найкрупніші агломерації держави – Токіо, Йокогаму і Кавасаки, що разом з прилеглими районами утворюють столичний метрополітенський ареал (Кейхін) з

населенням близька 30 млн. осіб, а також Нагою, Кіото, Осаку, Кобе та інші (всього коло 25). В мегалополісі Токайдо сконцентровано приблизно 60% населення держави та 2/3 його виробництва.

Урбанізована зона мегалополісного типу, починаючи з 1980-х років, складається на півдні Китаю. Цей регіон відомий як Дельта Янцзи, або Золотий трикутник Янцзи. Його основу складає вільна економічна зона Шаньчжень з населенням більш, ніж 3 млн. осіб. В зоні «трикутника» розташовані також міста Шанхай з населенням 24 млн. осіб і щільністю 3800 осіб/км²; Нанкін (8 млн. осіб); Ханчжоу (8 млн. осіб) і два десятки міст з загальною чисельністю близька 3 млн. осіб. Загальне населення регіону перевищує 100 млн. осіб.

Поняття «Глобальне місто» (Global City) визначає місто, що виступає в якості рушійної сили зростання для своєї країни і регіону, а також вважається важливим елементом світової економічної системи і має значний вплив на великі регіони планети.

Міжнародна консалтингова компанія А. Т. Kearney і дослідний центр Чиказька Рада з міжнародних відносин (The Chicago Council on Global Affairs) вивчають динаміку росту глобальних міст, і з 2008 року два рази на рік публікують Індекс глобалізації міст світу (Global Cities Index) [8].

Укладачі Індексу намагаються визначити як глобальні міста поширюють економічний, політичний і культурний вплив, цінності та ідеї. Дослідження дозволяє побачити картину повністю і не зводиться до оцінки ділового клімату або якості життя, відзначають експерти.

В методології дослідження усі міста оцінюються за 25 культурними, соціальними й політичними критеріями, що згруповані в п'ять головних категорій [9].

1. Рівень ділової активності – кількість штаб-квартир компаній, що входять в список 500 найбільших компаній світу (Fortune Global 500); розміри фондових і товарних ринків; кількість пропонованих бізнес-послуг; обсяги зовнішньоторговельних потоків вантажів через місто;

кількість галузевих і економічних конференцій, які проходять в місті.

2. Людський капітал – кількість університетів міста, що входять в число провідних ВНЗ світу; число іноземних студентів, які навчаються в ВНЗ; кількість міжнародних шкіл початкового і середнього рівня; частка населення з вищою освітою; частка населення іноземного походження.

3. Інформаційний обмін – кількість кореспондентських пунктів засобів масової інформації глобального значення, що базуються в даному місті; обсяг міжнародних новин в провідних місцевих ЗМІ; інформаційна та комунікаційна інфраструктура, проникнення широкосмугового зв'язку і таке інше.

4. Культурний рівень – кількість прийнятих містом іноземних туристів; кількість музеїв, театрів, концертних і виставкових залів, а також інших культурних установ світового рівня; кількість міжнародних спортивних змагань; кулінарне розмаїття в громадському харчуванні.

5. Політична вага – число іноземних посольств, консульств, представництв міжнародних організацій; кількість міжнародних конференцій, що проводяться в місті; кількість політологічних інститутів світового значення (за ступенем цитованості публікацій); оцінка участі міста в міжнародній політичній сфері через різні механізми (інститут міст-побратимів, проекти в галузі міжнародного співробітництва, заохочення міжнародної діяльності установ і неурядових організацій, тощо).

В 2018 році першу строчку в рейтингу зайняв Сан-Франциско. Автори дослідження підкреслюють досягнення міста в сфері інновацій, в тому числі по об'єму інвестицій. Практично на такому ж рівні знаходяться Нью-Йорк і Лондон, що зумів обігнати Париж на одну позицію [10].

Якщо перша четвірка не змінилася за останні два роки, то в першій десятці перспективних міст світу відбулися перестановки. Значно поліпшив свої показники Сінгапур (з 11 на 5 місце) і Амстердам (з 16 на 6 місце). Всього в першу десятку входять чотири міста з США, чотири міста з Європи, один з Азії і один з Австралії.

Глобальні міста все більш стають незалежними від національної державної влади та утворюють власну мережу міжнародних зв'язків різного (економічного, політичного, соціального, культурного) характеру. Слука Н.А. стверджує: «Важлива місія глобальних міст в тому, що вони є базою для короткострокових офіційних, ділових, наукових, представницьких та інших контактів самого різного роду ... Ці центри служать опорними точками циркуляції людських потоків в рамках всієї світової спільноти» [11]. Вони також є місцем для виробництва, зберігання, переробки та реалізації інформації [12]. Найвеличезніші поселення Землі стають місцями зосередження інтенсивної соціально-економічної та інформаційної діяльності, а також вузлами концентрації інтересів світового фінансового капіталу.

Мегаполіси, які прагнуть активно брати участь у світовому житті та бути у верхніх позиціях глобального рейтингу, активно займаються створенням власного іміджу. Від сприятливого образу міста багато в чому залежить його фінансове здоров'я та подальший розвиток. У число найбільш важливих параметрів, що визначають міській імідж, входять архітектура та містобудування [13]. Найбільш сприятливою архітектурною формою для ідентифікації місцевості стає хмарочос або їх скупчення, що формують індивідуальний силует – скайлайн міста.

Споконвічно вертикалі є об'єднуючими символами, їм властива роль збирання простору. Вони виступають в якості центральних точок активності урбанізованого світу. Масловська О.В., дослідниця формоутворення і архітектурно-художньої інтерпретації висотної забудови американських міст, пише, що «композиція вертикальних форм несе інформаційний пласт значень, що повідомляє про міський колектив і розкриває зміст міста (функціональне, соціальне, релігійне, історичне значення і т.п.), тобто є показником суспільних відносин» [14]. Історично склалося, що вертикальні доміанти репрезентують головні діючі сили міста.

На основі трьох типів мегалополісів склалися різні підходи до формування

нової урбанізованої просторової структури міст та їх обрисів.

Сучасні транснаціональні компанії, як правило, обирають розташування своїх штабів у висотних будівлях. Зазвичай будівництво корпоративних будівель не має на меті індивідуалізувати міський фасад. Швидше, це відбувається з прагнення деяких забудовників виділити будь-якими засобами своє місце серед інших вертикалей. В окремих випадках приймається поверховість будівлі, що перевищує навіть перспективні потреби. Корпорації не настільки зацікавлені в будівництві нової ділової будівлі, як жадають мати вертикальну рекламу посиленої дії у вигляді хмарочоса. Але такі корпоративні зусилля здатні привести до появи нової оригінальної форми хмарочоса і внести індивідуальність у вигляд міста [14]. Такий підхід, коли спочатку формується конкурентоспроможний імідж компаній, який переноситься на архітектуру корпоративних висотних будівель, а з цих будівель складається силует міста, притаманний для мегаполісів Атлантичного Світового міста. Приклади таких силуетів можна побачити у Нью-Йорку, Чикаго, Сан-Франциско, Далласі та в ін. північноамериканських мегаполісах (рис. 2).

Рис. 2. Скайлайн міста Даллас (графічне зображення з www.vexels.com)

Для Екологічних міст центральної Європи характерно обережне вкраплення нових висотних об'єктів. Заздалегідь обмірковується місце розташування нових груп домінант – так званих «Сіті». Ретельно прораховуються видові коридори, з яких розкриваються обриси історичного міста на фоні вільного неба.

Багатоповерховий район зводиться за завчасно розробленим єдиним планом. У Лондоні, Парижі, Москві використовуються такі прийоми планування (рис. 3).

Перетворення значної частини міського ландшафту притаманне для Мегаміст Східної Азії. Завдяки різкому економічному стрибку, стрімко та агресивно зростає нове висотне середовище, замість існуючої забудови, яке зовсім не вважається зі старим оточенням. Воно будується за схожими принципами формування просторової структури атлантичних мегаполісів, тільки це відбувається в більш експансіоністській формі. Зразком такого створення сучасного обліку азіатських центрів є Шанхай, Бангкок, Куала-Лумпур, Гонконг та ін. (рис. 4).

Рис. 3. Скайлайн міста Москва (графічне зображення з www.vexels.com)

Хоча і можна виділити деякі відмінності у різних регіонах планети при оновленні архітектурних ландшафтів сучасними хмарочосами, але з упевненістю можна стверджувати, що в світі з'являється нове урбанізоване єдине середовище. Його розміри значно перевищують архітектурні об'єми попередніх століть. Воно по різному «вживлюється» та накладається на застаріваючу міську тканину. При цьому воно різко трансформує і просторову, і образну структуру сформованого великого міста, активно вводячи нові символічні коди глобальності за допомогою архітектури [15]. Ці знаки зчитуються з багаторівневих форм хмарочосів та ребристих профілів міст, що являються іміджевою рекламою найдорожчих майданчиків планети. Найважливішими елементами

планування найзначніших населених пунктів становляться маркетинг та брендинг. Збільшення прибутку – рентна плата – це одна з основних цілей сучасної реструктуризації міського простору так званої «неоліберальної» моделі соціально-економічного розвитку, яка все більш поширюється по всьому світу та розповсюджує систему універсальних цінностей глобалізму [16].

Рис. 4. Скайлайн міста Куала-Лумпур (графічне зображення з www.vexels.com)

Висновки

1. Мегалополізація – об'єктивне історичне явище; процес формування на дагломераційних систем вищого ієрархічного рівня; відбувається в рамках «глобального» етапу процесу урбанізації, починаючи з середини ХХ століття.

2. Мегалополіси – складні, як правило, поліцентричні системи смуги видного типу, що розгортаються вздовж міцних планувальних осей штучного або природного характеру на базі зустрічного зрощення агломерацій глобальних (світових) міст – центрів розвитку цивілізації по досягненні ними чисельності населення 1 млн. осіб. При цьому, нижчим показником чисельності населення самого мегалополісу вважається 25 млн. осіб.

3. На земній кулі виділяється три основні зони концентрації світових міст – Західноєвропейська, Північноамериканська та Азіатсько-Тихоокеанська, на базі яких формуються мегалополіси, що відрізняються хронологічними рамками розвитку, чисельністю та щільністю населення, територією, соціально-економічними ознаками, хоча останні для мегалополісів не вважаються головними, – Атлантичне

Світове місто; Екологічне місто Центральної Європи та Мега-місто Східної Азії.

4. Свій імідж та пізнаваємось глобальні міста утворюють за рахунок неповторних об'єктів архітектури, в тому числі – багатофункціональних висотних комплексів – «хмарочосів», які стають символами неоліберальної соціально-економічної моделі розвитку та розповсюджують систему універсальних цінностей глобалізму по всій планеті.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Пивоваров Ю. Л. Основы геоурбанистики. Урбанизация и городские системы. М.: Владос, 1999. 231 с.
2. Gottmann, J. Megalopolis. The Urbanized Northeastern seaboard of the United States. New York: The Twentieth Century Fund, 1961. 810 p.
3. Слука Н. А. Ключевые функции глобальных городов в мировой системе. *Docplayer*: веб-сайт. URL: http://geo.1september.ru/view_article.php?ID=200802006
4. Желтов А. В. Мегалополис Москва – Санкт-Петербург: двигатель постиндустриального развития России. веб-сайт. URL: http://www.csr-nw.ru/files/csr/file_content_310.pdf
5. Голубой банан. *Википедия*: веб-сайт. URL: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1295231>
6. «Голубой банан» – европейский экономический хребет. *FB.ru*: веб-сайт. URL: <http://fb.ru/article/374190/goluboy-banan-evropeyskiy-ekonomicheskiiy-hrebet>.
7. Brunet R. Lignes de force de l'espace européen. *Marpremonde*. 2002. 2. 66. S.14-19.
8. Исследование А. Т. Kearney: Индекс глобализации городов мира 2014 года. *Центр гуманитарных технологий*: веб-сайт. URL: <http://gtmarket.ru/news/2014/04/22/6737>
9. Рейтинг городов мира по уровню глобализации. *Гуманитарные технологии*: веб-сайт. URL: <https://gtmarket.ru/ratings/global-cities-index/global-cities-index-info>
10. Вискалин В. Списки и рейтинги. *Rusbases*: веб-сайт. URL: <https://rb.ru/list/global-cities-outlook-2018/>
11. Слука Н.А. Глобальные города. веб-сайт. URL: http://expert.ru/expert/2008/15/global-nue_goroda
12. Ладигина І.В. «Smart city» – складна підсистема в складній системі міста. *Науковий вісник будівництва*. 2018. Т. 93. №3. С. 63-71.
13. Птичникова Г. А. Имидж современного города и его архитектурный образ. *Социология города*. 2015. № 3. С. 5-21.
14. Масловская О.В., Игнатов Г. Е. Концепция вертикальности в дизайне среды. Владивосток: Изд-во ВГУЭС, 2012. 209 с.
15. Архитектура и социальный мир. / под общ. ред. И. А. Добрицыной. М.: Прогресс-Традиция, 2012. 311 с.
16. Смілка В.А. Модель неоліберального розвитку населеного пункту. *Науковий вісник будівництва*. 2017. Т. 88. №2. С. 80-84.

Ладигина И. В., Бижко Е. В. ГЛОБАЛЬНЫЕ ГОРОДА В КОНТЕКСТЕ МЕГАЛОПОЛИЗАЦИИ КАК НЕОТЪЕМЛЕМАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ СОВРЕМЕННОГО ЭТАПА ПРОЦЕССА УРБАНИЗАЦИИ.

Рассматривается мегалополизация - объективное историческое явление; процесс формирования наднагломерационных систем высшего иерархического уровня, происходит в рамках «глобального» этапа процесса урбанизации, начиная с середины XX века, основу которого составляют глобальные мировые города как опорный каркас расселения. Выделяются зоны концентрации глобальных городов и особенности мегаполисов, образующиеся на их основе. В контексте этого определяется как имидж и узнаваемость глобальных городов получается за счет уникальных объектов архитектуры, в том числе - многофункциональных высотных комплексов - «небоскребов».

Ключевые слова: мегалополис, мегалополизация, мировые или глобальные города, современный этап урбанизации, «небоскребы».

Ladigina I. V. Bizhko E.V. GLOBAL CITIES IN THE CONTEXT OF MEGALOPOLITIZATION AS AN INTEGRAL COMPONENT OF THE MODERN STAGE THE PROCESS OF URBANIZATION.

Megalopolization is considered as an objective historical phenomenon; the process of formation of higher-level hierarchical systems, occurs within the “global” stage of the urbanization process, since the middle of the twentieth century, which is based on global world cities as a support frame for resettlement. There are zones of concentration of global cities and features of megacities, which are formed on their basis. In the context of this, it is defined as the image and recognizable of global cities resulting from unique architectural objects, including multifunctional high-rise complexes - “skyscrapers”.

Key words: megalopolis, megalopolization, world or global cities, modern stage of urbanization, “skyscrapers”.